

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag

13 april 2004

Ons kenmerk

ACB/2004/11139

Onderwerp

Uitvoeringsprogramma Meer dan de som

Om te laten zien hoe de in 'Meer dan de Som' verwoorde visie de komende jaren binnen het voor cultuur en media beschikbare budget concreet vorm krijgt, heb ik tijdens de behandeling van de Cultuurbegroting-2004 toegezegd u een uitvoeringsprogramma te doen toekomen. Met deze brief doe ik die toezegging gestand. Deze brief is ook verzonden naar de Eerste Kamer.

1. Minder bureaucratie en meer eigen verantwoordelijkheid

Het streven van het Kabinet om meer verantwoordelijkheid te leggen bij burgers en bedrijven betekent ook voor de cultuursector het wegnemen van onnodige administratieve lasten. De hierna opgesomde activiteiten dragen tevens bij aan de uitvoering van de motie-Joldersma over deregulering en administratieve lastenverlichting (TK 28 248, nr. 34).

Regeldruk afkomstig van OCW omlaag

De interne regels voor het departementale verkeer met gesubsidieerde cultuurinstellingen, musea en fondsen worden vereenvoudigd. Met de aanvraagprocedure voor de nieuwe cultuurnota is daar overigens al op vooruitgelopen. De exercitie zal 1 januari 2005 zijn afgerond.

De subsidievormen bij de verschillende cultuurfondsen van het rijk en de procedures om daarvoor in aanmerking te komen, worden in het kader van de cultuurnota zoveel mogelijk geharmoniseerd. De aanpassing zal 1 januari 2006 zijn afgerond. Tevens wordt met particuliere cultuurfondsen gezocht naar mogelijkheden tot wederzijdse afstemming van procedures.

In overleg met IPO, VNG en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is besloten de jaarlijkse aanvraag en verantwoording van het Actieplan Cultuurbereik door gemeenten en provincies met ingang van de nieuwe periode per 1 januari 2005 te vervangen door een cyclus van vier jaar.

U wordt medio 2004 separaat geïnformeerd over de manier waarop de regeldruk bij de monumentenzorg wordt verminderd.

Regeldruk afkomstig van andere departementen omlaag

Begin juni komen de resultaten beschikbaar van drie OCW-brede onderzoeken naar de werkelijke en de gepercipieerde regeldruk op de cultuur- en de mediasector. Samen met de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Justitie, Financiën, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Volkshuisves-

ting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en Buitenlandse Zaken zal een interdepartementale werkgroep worden gestart met als taak de bureaucratie vóór 1 januari 2007 aanzienlijk te verminderen.

Een doelmatige en efficiënte institutionele overhead

Een aanzienlijk deel van de bezuinigingen die aan de cultuursector zijn opgelegd, drukt op instellingen die zich niet primair bezig houden met het maken van cultuur, maar behoren tot de zogenaamde ondersteuningsstructuur. Eerste stap is die institutionele overhead rationeler, doelmatiger, doeltreffender en goedkoper in te richten. Hiertoe heeft Berenschot een afwegingskader ontwikkeld voor de Raad voor Cultuur en OCW. Dit is aan de raad beschikbaar gesteld ten behoeve van de advisering voor de Cultuurnota 2005-2008. De raad heeft inmiddels laten weten er geen gebruik van te maken. Eind april komt Berenschot op mijn verzoek met een effectiviteit- en efficiëncyscan op sectorniveau. Op basis van het advies van de Raad voor Cultuur en gebruikmakend van de analyses van Berenschot zal ik mijn afweging maken. Uit de nieuwe cultuurnota zal blijken hoe de ondersteunende infrastructuur concreet vorm krijgt.

Kwaliteit van het bestuur verbeterd

Beter bestuur van culturele instellingen leidt tot minder bemoeienis van de subsidiënt. Zo resulteert meer bestuurskwaliteit in minder regeldruk. De realisatie van dit proces verloopt via het project *cultural governance*, de bedrijfsmatigheidstoets van subsidieaanvragen (mei 2004) en de afspraken die met instellingen worden gemaakt over subsidiëring in het kader van de Cultuurnota 2005-2008 (september 2004). De bedrijfsmatigheidstoets is bedoeld om vast te stellen of instellingen een professionele bedrijfsvoering hebben alvorens zij voor subsidie in aanmerking komen.

2. Meer samenhang en wisselwerking

Meer coherentie maakt de culturele sector als geheel sterker. Aandachtspunten zijn selectiviteit, spreiding, doorstroming, alsmede open verbindingen met andere overheden en verwante maatschappelijke sectoren.

Geldstroom beeldende kunst en vormgeving doelgerichter

Over de inhoud en verdeelsystematiek voor de Geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving is op de hoofdpunten van beleid overeenstemming bereikt met IPO en VNG met als inzet de gelden beschikbaar te laten komen voor het versterken van de stedelijke en regionale dynamiek. De middelen worden gericht ingezet op 14 steden en 12 provincies. De nadere uitwerking van het beleid zal medio 2004 afgerond zijn.

Veilige musea

Juni 2004 komt een onderzoek naar de veiligheid van de gebouwen van de verzelfstandigde rijksmusea gereed. Na de zomer informeer ik u over de resultaten van dit onderzoek en de verder te nemen stappen. Voorjaar 2004 beschikken alle voormalige rijksmusea over door de Inspectie Cultuurbezit goedgekeurde calamiteitenplannen.

Met als uitgangspunt een heldere taakverdeling tussen betrokken partijen, waaronder de afdeling Kunst en Antiek van het Korps Landelijke Politiediensten, beraadt sinds eind 2003 een speciale werkgroep zich over de aanpak van kunstdiefstal en opsporing. Najaar 2004 wordt in overleg met de minister van Justitie een plan van aanpak uitgewerkt.

Erfgoed gereorganiseerd

Na overleg met betrokkenen komt in de loop van 2005 een concreet beleidsprogramma beschikbaar voor de selectie van erfgoed. Hierin wordt rekening gehouden met de opmerkingen van de Raad voor Cultuur in zijn recente brief over dit onderwerp.

Op basis van voorstellen van het Nationaal Archief, de Koninklijke Bibliotheek en het Instituut Collectie Nederland wordt een integraal voorstel opgesteld voor de besteding van de zogenaamde Enveloppenmiddelen voor het behoud van culturele en wetenschappelijke collecties. Papierconservatie in bibliotheken en archieven, alsmede de digitale duurzaamheid staan daarbij centraal. Medio 2004 wordt hierover een brief aan de Kamer verzonden.

Nieuwe Letterenbrief

De aangekondigde brief aan de Kamer over actuele ontwikkelingen in de boekenbranche, met inbegrip van het auteursrecht, de vaste boekenprijs, het literaire klimaat, een eventuele fusie van de letterenfondsen en het leesbevorderingsbeleid wordt dit Najaar aan de Kamer verzonden. Ook het belang van correct gesproken en geschreven Nederlands en de evaluatie van de Nederlandse Taalunie komen aan de orde.

3. De culturele factor in de samenleving versterken

De mogelijkheden van kunst en cultuur om onze samenleving niet alleen immaterieel maar ook in materiële zin te verrijken, worden duidelijker belicht en beter gebruikt. Daarbij blijft de bijzondere verantwoordelijkheid van de overheid ten aanzien van kwaliteit overeind.

Informatievoorziening over cultuur gewaarborgd

Om de ontwikkelingen te kunnen volgen, is het van belang dat de bestaande informatievoorziening wordt gehandhaafd en zo mogelijk verbeterd. In eerste instantie denk ik hierbij aan de culturele statistieken die door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) worden vervaardigd en de periodieke peilingen van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Met het CBS ben ik in gesprek om de statistieken op het gebied van cultuur, vrije tijd en toerisme ook na 2004 te behouden.

Cultuur en economie beter op elkaar betrokken

Samen met de minister van Economische Zaken zal ik in het voorjaar van 2004 een beleidsverkennende notitie over economie en cultuur voor de Ministerraad opstellen. Begin 2005 wordt de Kamer bericht over concrete maatregelen om de economische kracht van cultuur beter te benutten.

De culturele sector heeft belangrijke positieve economische effecten, bijvoorbeeld op het toerisme, de horeca en het vestigingsklimaat. Momenteel inventariseer ik welke onderzoeken zijn verricht naar de economische *impact* van cultuur op andere segmenten van de samenleving, met name in de stedelijke en de regionale context. De uitkomsten van verschillende onderzoeken wil ik in ieder geval bundelen en zo mogelijk vergelijken en analyseren.

In het voorjaar van 2004 zal ik tevens opdracht geven tot de vervaardiging van een zogenaamd *mapping document*. Dit brengt naar buitenlands voorbeeld in kaart welke bedrijfstakken tot de creatieve industrie worden gerekend, wat de kansen en bedreigingen zijn en welke rol de overheid kan spelen om de positie van de creatieve bedrijfstak te verstevigen. Dit onderzoek moet in december 2004 afgerond zijn. De creatieve industrie als sector komt ook aan de orde in de industriebrief die de staatssecretaris van Economische Zaken dit voorjaar naar de Kamer stuurt.

De regeling Cultureel Beleggen, die durfkapitaal aantrekt voor bijzondere projecten en activiteiten in de podiumkunsten en de musea, is goedgekeurd door de Europese Unie, en is sinds 1 januari jl. van kracht.

In de brief over de auteurs- en nabuurrechtelijke aspecten van digitale radio en televisie betrekken de ministers van Justitie en van Economische Zaken en ik de stelling dat naarmate het aantal kijkers en luisteraars beter meetbaar is, het meer voor de hand ligt het werkelijke bereik (*actual audience*) te gebruiken als basis voor een billijke vergoeding. In de brief is geconcludeerd dat er op dit moment geen reden bestaat tot wettelijk ingrijpen, temeer er bij de Hoge Raad een procedure aanhangig is over de vraag langs welke parameters de hoogte van de vergoedingen moet worden vastgesteld (Sena/NOS). Indien de uitspraak van de Hoge Raad, naar verwachting mei 2004, daartoe aanleiding geeft, zal het Kabinet op dit onderwerp terugkomen.

De culturele taak van de omroep versterkt

Bij de Publieke Omroep heeft een visitatie plaatsgevonden, zoals voorgeschreven in de Mediawet. Op basis van het visitatierapport, dat begin april is verschenen, zullen conclusies worden getrokken over de taakuitoefening van de Publieke Omroep, ook op cultureel gebied. Ik zal daarbij onder meer letten op registraties van podiumuitvoeringen en op de mate waarin de Publieke Omroep erin slaagt kunst op toegankelijke wijze onder de aandacht te brengen van uiteenlopende publieksgroepen.

Cultuur geïntegreerd in het planologisch beleid

Ter voorbereiding van de Wet Malta zal met IPO en VNG worden afgestemd over de vergoeding van bestuurslasten en de verdeling daarvan over het Gemeente- en Provinciefonds. Begin mei 2004 kan het wetsvoorstel, inclusief de uitvoerings-AmvB's, worden besproken met de Kamer. In de loop van 2005 zal de Wet Malta van kracht worden.

Culturele planologie

Begin dit jaar is een akkoord gesloten met gemeenten en provincies over het beleidskader ISV 2 voor de periode 2005-2009. Onderdeel daarvan is de zogenaamde 'cultuurimpuls', een programma gericht op culturele doelstellingen bij stedelijke vernieuwing. De cultuurimpuls, die wordt gefinancierd door OCW en VROM, bedraagt € 40 miljoen. Verder neemt OCW deel aan een interdepartementaal actieprogramma voor ruimte en cultuur dat erop is gericht meer ontwerpdisciplines te betrekken bij de ruimtelijke inrichting. Aldus wordt vervolg gegeven aan de nota 'Ontwerpen aan Nederland' en aan enkele onderdelen van de nota 'Belvedere'.

Culturele diversiteit beter geïntegreerd

Tegen de achtergrond van de subsidiebeëindiging bij de Phenix Foundation voer ik met enkele culturele fondsen overleg over hun taak bij het versterken van de diversiteit van kunsten, erfgoed en media. Aan de ene kant dienen kunstenaars met een andere culturele achtergrond toegang hun weg te kunnen vinden naar de gevestigde instellingen; aan de andere dient een cultureel veelzijdig publiek zich beter te herkennen in het aanbod. In de Cultuurnota 2005-2008 (september 2004) bericht ik de Kamer over de uitkomsten.

Culturele diversiteit dient ook zichtbaar te zijn in de samenstelling van bestuur, directie en personeel van gesubsidieerde instellingen. Enkele organisaties hebben het goede voorbeeld gegeven. Ik zal deze *best practices* blijven aanmoedigen en benutten. Vanaf nu zal ik bij elke benoeming voor een bestuur, raad van toezicht of adviesorgaan die mij ter goedkeuring wordt voorgelegd, nagaan of voldoende moeite is gedaan om rekening te houden met het belang van diversiteit.

Het werkprogramma van het SCP bevat, naast studies die door de onderzoeksgroep Tijd, Media en Cultuur worden uitgevoerd ook andere projecten die voor cultuurbeleid van belang zijn. In onderling overleg wordt bekeken hoe cultuur onderdeel kan uitmaken van het onderzoek naar de participatie van etnische minderheden en van de Emancipatiemonitor.

Cultuur en school uitgebreid

Het Cultuur en School-programma wordt vanaf 2004 structureel geïntensiverd, vooral ten gunste van het primair onderwijs, de basisvorming en VMBO, alsmede van allianties van scholen en culturele instellingen. Zo kunnen scholen en cultuurinstellingen alle kinderen in de leerplichtige leeftijd een gevarieerd programma van culturele activiteiten aanbieden en hen op die manier kennis laten maken met cultuur. Het Kabinet heeft in het kader van de extra onderwijsinvestering besloten tot een intensivering van het project. In 2007 dienen de extra middelen te zijn opgenomen in de *lump sum*-bekostiging van scholen. Voor de besteding is uitgegaan van een beperkt deel voor het voortgezet onderwijs, zodat het grootste bedrag ten goede komt aan het basisonderwijs. De extra middelen zijn bedoeld om met name basisscholen in staat te stellen een eigen beleid voor cultuur te realiseren en te versterken.

Openbare bibliotheken gemoderniseerd

Voor de vernieuwing van openbare bibliotheken wordt langs verschillende lijnen actie ondernomen. Zo zal de vorming van basisbibliotheken in 2008 zijn afgerond, met inbegrip van een herpositionering van onder meer de provinciale bibliotheekcentrales en de wetenschappelijke steunfunctiebibliotheken. Dan zal ook een landelijk systeem van kwaliteitszorg tot stand zijn gekomen. Bovendien komt er een goed op elkaar afgestemd lokaal, regionaal en landelijk aanbod van nieuwe ICT-diensten onder een landelijke regie in de vorm van de website, *www.bibliotheek.nl*. Ten slotte dienen de bibliotheken tegen die tijd in beeld te zijn op bestuurlijk niveau als partner en instrument voor integraal beleid. De banden van de bibliotheken met het onderwijs en het culturele veld worden aangehaald. Bibliotheken zullen beter worden ingezet als informatiespecialist in onze kennissamenleving en zullen bijdragen aan de sociale cohesie in stad, wijk en dorp. Daartoe zullen bibliotheken, betrokken instellingen en verschillende politiek-bestuurlijk verantwoordelijken nauw samenwerken. Medio 2004 zal ik de Kamer informeren over de concretisering van de afspraken met de convenantpartners.

Digitalisering erfgoed beter benut

De afzonderlijke investeringen in de digitalisering van erfgoed worden zodanig op elkaar afgestemd dat ze gezamenlijk één voor de burger toegankelijke Digitale Collectie Nederland opleveren. Kwaliteit is daarbij van levensbelang. Daarom verleen ik structurele steun aan het initiatief van verschillende erfgoedorganisaties om de kwaliteit van het digitaliseringsproces veilig te stellen en te bewaken. Door het landelijke *portal* voor cultureel erfgoed, Cultuurwijzer, structureel te subsidiëren, wordt de toegang gegarandeerd voor iedereen die via de computer het Nederlandse erfgoed wil raadplegen. Ik zal de Kamer op de hoogte blijven houden van de vorderingen bij het digitaal ontsluiten van het Nederlands erfgoed.

Stedelijke en regionale dynamiek vergroot

Ik heb de Raad voor Cultuur gevraagd om bij de advisering over de Cultuurnota 2005-2008 de regionale effecten van keuzes zichtbaar te maken, onder meer door een analyse te geven van de consequenties van de integrale advisering voor de culturele infrastructuur en het culturele klimaat in de verschillende landsdelen, de regio's, en waar mogelijk voor de stedelijke dynamiek. Ook heb ik de raad gevraagd wat zijn visie is op de rol die eventueel op te richten regionale fondsen kunnen spelen bij de realisering van een evenwichtig regionaal cultuurbeleid.

Op basis van evaluatie van het Actieplan Cultuurbereik 2001-2004 heb ik samen met IPO en VNG besloten tot verlenging met vier jaar. In het besef dat cultuureducatie een adequaat middel blijft om het bereik van cultuur te vergroten, worden de specifieke uitkering Cultuur en School en de specifieke uitkering Cultuurbereik gebundeld tot één brede doeluitkering voor cultuurbereik. Met gemeenten en provincies is overeenstemming bereikt over een gemeenschappelijk beleidskader. Daarbij is afgesproken dat zij zelf bepalen op welke manier zij een bijdrage zullen leveren aan de centrale doelstelling van het Actieplan Cultuurbereik, en dat zij voortaan slechts eenmalig een aanvraag zullen indienen voor een periode van vier jaar.

Meer collectiemobiliteit

Het onderzoek naar de Nederlandse indenniteitsregeling is afgerond. Begin 2005 wordt de Kamer geïnformeerd over de aanpak die gekozen wordt op basis van de onderzoeksresultaten en het internationale congres over collectiemobiliteit in het kader van het Nederlandse voorzitterschap van de EU.

Internationaal cultureel perspectief verbreed

Dit najaar breng ik samen met de staatssecretaris voor Europese Zaken een notitie uit over het internationaal cultuurbeleid. Mede in het licht van de advisering over de Cultuurnota 2005-2008 door de Raad voor Cultuur zullen daarin doelstelling en beleidsinstrumenten, waar onder de HGIS-cultuurmiddelen, worden herijkt.

Tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de EU zal ik mij vooral inzetten voor de totstandkoming van een nieuw meerjarig cultureel werkprogramma van de Raad van Ministers. Er worden conferen-

ties georganiseerd over collectiemobiliteit, bescherming van cultureel erfgoed, cultuur en school, digitalisering, media en film.

In samenwerking met Justitie zal de Tweede Kamer medio 2004 worden geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek naar de juridische consequenties van ratificatie en implementatie van het Unidroit-verdrag uit 1995 over de teruggave van gestolen en illegaal uitgevoerde cultuurgoederen. Afhankelijk van de keuze van het Kabinet het verdrag wel of niet te ratificeren, zal worden bezien in hoeverre bekrachtiging nog wenselijk is van het Unesco-verdrag uit 1970 dat de onrechtmatige invoer, uitvoer of eigendomsoverdracht van culturele goederen verbiedt.

€ 19 miljoen bezuinigd

Op grond van het Hoofdlijnenakkoord wordt vanaf 2005 jaarlijks € 19 miljoen bezuinigd op het cultuurbudget. Hiervan drukt 14 miljoen op de cultuurnota. De ondersteuningsstructuur wordt gekort met ruim 10 %, waardoor de cultuurproductie met een bezuiniging van 2,5 % en de fondsen, die 2,1 % inleveren, relatief kunnen worden ontzien. De overige € 5 miljoen wordt buiten de cultuurnota gevonden.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

(mr. Medy C. van der Laan)